

dr Adam Głaz
Instytut Anglistyki UMCS, Lublin

Załącznik nr 2.1. do Wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego

AUTOREFERAT

A. DANE TELEADRESOWE

B. POSIADANE DYPLOMY I STOPNIE NAUKOWE

C. INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU

D. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA:

JĘZYKOZNAWCZE ZASTOSOWANIE TEORII OGLĄDU (*VANTAGE THEORY*)

D.1. PUBLIKACJE

D.2. OMÓWIENIE CELU NAUKOWEGO WW. PRAC

D.2.1. Wprowadzenie

D.2.2. Rozwój autorskiej refleksji nad teorią oglądu

D.2.3. Rozszerzona teoria oglądu (*Extended Vantage Theory*)

D.2.4. Działalność organizacyjna i promocja teorii oglądu w świecie naukowym

E. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH

F. WYKAZ PRZYWOŁYWANYCH PRAC INNYCH AUTORÓW

A. DANE TELEADRESOWE

Adam Głaz

Dane służbowe:

Instytut Anglistyki UMCS
pl. Marii Curie-Skłodowskiej 4
20-031 Lublin
tel.: 81 537 26 21
adam.glaz@umcs.pl

Dane prywatne:

ul. Narutowicza 13/11
20-004 Lublin
tel. kom.: 604 26 28 12

B. POSIADANE DYPLOMY I STOPNIE NAUKOWE

- Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa angielskiego, Wydział Humanistyczny UMCS, Lublin, 2001. Rozprawa *The Conceptual Domain of EARTH. Towards a Cognitive Account*. Promotor: prof. dr hab. Henryk Kardela.
- Certyfikat TOEFL (Teaching of English as a Foreign Language), Canterbury Christ Church College, Wielka Brytania, 1995.

- Tytuł zawodowy magistra filologii angielskiej, Instytut Filologii Angielskiej UMCS, Lublin, 1993.

C. INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

- 2001– Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Anglistyki, adiunkt (w latach 2002-2011 również w Zakładzie Lingwistyki Stosowanej)
- 1993–2001 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Anglistyki, asystent
- 2002–2005 Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, Sandomierz, wykładowca
- 1993–1997 Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, Zamość, wykładowca
- 1995–1997 (z przerwami, w niepełnym wymiarze) Wydawnictwo Naukowe PWN (Dział Słowników Obcojęzycznych), Warszawa, tłumacz i redaktor

D. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (dz. u. nr 65, poz. 595 ze zm.)

JĘZYKOZNAWCZE ZASTOSOWANIE TEORII OGLĄDU (*VANTAGE THEORY*)

D.1. PUBLIKACJE

łączna liczba cytowań prac autorskich (bez zbiorów redagowanych i tłumaczeń): **20** [12 w monografiach, 7 w artykułach, 1 w rozprawie doktorskiej za granicą (Wielka Brytania); dane wg baz Web of Science, Scopus i Google Scholar]

Monografie:

Głaz, Adam. 2012. *Extended Vantage Theory in Linguistic Application. The Case of the English Articles*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.

Artykuły w czasopismach i zbiorach recenzowanych:

1. Głaz, Adam. 2001. Tak zwana teoria oglądu a problemy językowe. [w:] Wojciech Kubiński i Danuta Stanulewicz (red.) *Językoznawstwo kognitywne II: Zjawiska pragmatyczne*. 290-312. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
liczba cytowań: 4 (1 monografia, 2 artykuły, 1 rozprawa doktorska za granicą)
2. Głaz, Adam. 2002. Speakers' choices: Seeing things from a perspective. [w:] Barbara Lewandowska-Tomaszczyk i Kamila Turewicz (red.) *Cognitive Linguistics Today*. 287-303. Frankfurt am Main: Peter Lang.

3. Gład, Adam. 2004. Wielość punktów widzenia – następstwo czy równoczesność? [w:] Jerzy Bartmiński, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska i Ryszard Nycz (red.) *Punkt widzenia w tekście i w dyskursie*. 73-85. Lublin: Wydawnictwo UMCS.
liczba cytowań: 3 (2 monografie i 1 artykuł)
4. Gład, Adam. 2005. Vantage Theory and language. [w:] Kamila Turewicz (red.) *Cognitive Linguistics: A User-Friendly Approach*. 35-48. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
liczba cytowań: 1 (monografia)
5. Gład, Adam. 2006a. Beyond colour: Modelling language in colour-like ways. [w:] Carole P. Biggam i Christian J. Kay (red.) *Progress in Colour Studies. Vol. I. Language and Culture*. 73-87. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
liczba cytowań: 2 (1 monografia i 1 artykuł)
6. Gład, Adam. 2006b. Kognitywizm na styku teorii – gramatyka kognitywna a teoria oglądu. [w:] Olga Sokołowska i Danuta Stanulewicz (red.) *Językoznawstwo kognitywne III. Kognitywizm w świetle innych teorii*. 154-181. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
liczba cytowań: 1 (monografia)
7. Gład, Adam. 2006c. Podobieństwo w tak zwanej teorii oglądu Roberta E. MacLaury'ego. [w:] Henryk Kardela, Zbysław Muszyński i Maciej Rajewski (red.) *Podobieństwo*. 143-151. Lublin: Wydawnictwo UMCS.
liczba cytowań: 1 (monografia)
8. Gład, Adam. 2007a. Embodiment and point of view in Vantage Theory. [w:] Ulf Magnusson, Henryk Kardela i Adam Gład (red.) *Further Insights into Semantics and Lexicography*. 265-276. Lublin: Maria Curie-Skłodowska University Press.
9. Gład, Adam. 2007b. Let me hear you talk and I'll tell you where you are. *Naukowi zapysky Niżynskoho Derżawnoho Uniwersytetu imeni Mykoly Gogola. Filologiczne nauki (Research Papers of Nizhyn University. Philology)*: 90-97.
10. Gład, Adam. 2007c. Vantage Theory: a newcomer to the cognitivist scene? [w:] Małgorzata Fabiszak (red.) *Language and Meaning*. 91-112. Frankfurt am Main: Peter Lang.
11. Gład, Adam. 2008. Vantage Theory: from space-time to linguistic construals. *Naukowi zapysky Niżynskoho Derżawnoho Uniwersytetu imeni Mykoly Gogola. Filologiczne nauki (Research Papers of Nizhyn University. Philology)*: 44-47.
12. Gład, Adam. 2009a. Cognition, categorization and language: Cognitive Grammar meets Vantage Theory. *Rice Working Papers in Linguistics* 1: 242-59.
http://scholarship.rice.edu/bitstream/handle/1911/21859/Glaz_RWP.pdf?sequence=1
liczba cytowań: 2 (1 monografia i 1 artykuł)
13. Gład, Adam. 2009b. Multiple viewpoints: simultaneity or alternation? [w:] Jerzy Rubach (red.) *PASE Papers in Literature, Language and Culture. Part Two: Papers in Linguistics*. 80-86. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

14. Głaz, Adam. 2009c. The father and the son: vantages in Bruce Springsteen's lyrics. [w:] Jordan Zlatev, Mats Andren, Marlene Johansson-Falck i Carita Lundmark (red.) *Studies in Language and Cognition*. 334-346. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
15. Głaz, Adam. 2010a. Candidates construct vantages. [w:] Vera Tobin, Fey Parrill i Mark Turner (red.) *Meaning, Form, and Body*. 61-82. Stanford, CA: CSLI Publications.
16. Głaz, Adam. 2010b. On analogy: the architecture of Vantage Theory. [w:] Danuta Stanulewicz, Tadeusz Z. Wolański i Joanna Redzimska (red.) *Lingua Terra Cognita II. A Festschrift for Professor Roman Kalisz*. 259-279. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

liczba cytowań: 1 (monografia)

17. Głaz, Adam. 2010c. Towards Extended Vantage Theory. *Language Sciences*. Numer specjalny: *Vantage Theory: Developments and Extensions* 32 (2): 259-275.
doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.langsci.2009.10.008>

liczba cytowań: 2 (1 monografia i 1 artykuł)

18. Głaz, Adam. 2012. Articles, context and cognition. [w:] Przemysław Łozowski i Anna Włodarczyk-Stachurska (red.) *Words in Context: From Linguistic Forms to Literary Functions*. 83-90. Radom: Technical University of Radom, Publishing Office.
19. Głaz, Adam i Keith Allan. 2010. Vantage Theory: Developments and Extensions. Introduction. *Language Sciences*. Numer specjalny: *Vantage Theory: Developments and Extensions* 32 (2): 151-157.
doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.langsci.2009.10.001>

liczba cytowań: 1 (monografia)

20. Głaz, Adam i Serhiy Potapenko. 2009. Cognitive aspects of word meaning: *water* and *sea* vs. *land* in English, Polish and Ukrainian. [w:] O. O. Taranenko (red.) *Problemy zistawnoji semantyki*. 107-112. Kyjiw: Ministerstwo oswity i nauky Ukrainy; Kyjiwskij nacionalnyj linhwistycznyj uniwersytet.
21. Głaz, Adam i Serhiy Potapenko. 2012. Lieksiczieskaja ekologii pieriewoda: Danyje teorii postrojenija pierspiektiw. [w:] A. S. Szczerbak (red.) *Ekologia jazyka i riezci / Ecology of Language and Speech*. 190-193. Tambow: Izdatel'stvo TGU.
22. Grace, Caroline A. i Adam Głaz. 2010. Iberian Spanish "macho": Vantages and polysemy in culturally defined setting. *Language Sciences*. Numer specjalny: *Vantage Theory: Developments and Extensions* 32 (2): 323-334.

doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.langsci.2009.10.012>

liczba cytowań: 2 (1 monografia i 1 artykuł)

Redakcja zbiorów recenzowanych:

Głaz, Adam i Keith Allan (red.) 2010. *Language Sciences*. Numer specjalny: *Vantage Theory: Developments and Extensions*. Vol. 32 (2).

<http://www.sciencedirect.com/science/journal/03880001/32/2>

Impact Factor z dnia 8.11.2012: 0.442; 5-cioletni IF: 0.576

Tłumaczenia:

MacLaury, Robert E. 2006. Teoria oglądu – pochodzenie, zasady i cele. [w:] Olga Sokołowska i Danuta Stanulewicz (red.) *Językoznawstwo kognitywne III. Kognitywizm w świetle innych teorii*. 106-153. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

D.2. OMÓWIENIE CELU NAUKOWEGO WW. PRAC I OSIĄGNIĘTYCH WYNIKÓW ORAZ ICH EWENTUALNEGO WYKORZYSTANIA

[NB. Odwołania w systemie „autor-data” do moich publikacji wg listy powyżej, do publikacji innych autorów wg listy na końcu załącznika.]

D.2.1. Wprowadzenie

Wymienione w p. D.1. publikacje koncentrują się wokół problemów związanych z tzw. teorią oglądu [odtąd również w skrócie TO; ang. *Vantage Theory* (VT)] oraz jej stosowania w analizach danych językowych. Teoria oglądu to model kategoryzacji zaproponowany przez amerykańskiego antropologa i językoznawcę Roberta E. MacLaury’ego (1941-2004) w celu opisania i wyjaśnienia procesów zachodzących podczas kategoryzowania barw – główną pracą poświęconą TO jest książka MacLaury’ego z 1997 r. (miękka oprawa 2011) *Color and Cognition in Mesoamerica: Constructing Categories as Vantages*, Texas University Press. Pierwotnie był to zatem model kognitywno-antropologiczny, dotyczący danych językowych w wąskim zakresie, jednak jego potencjał pozwolił na zastosowanie go w analizach innych sfer działalności człowieka, w tym używania języka. Potencjał ów tkwi zarówno w kilku ogólnych założeniach TO, jak i w bardziej szczegółowych spostrzeżeniach, z których najważniejszymi są:

- (a) rozumienie procesu kategoryzacji jako instynktownie przeprowadzanej analogii między orientacją czasoprzestrzenną a orientacją w domenie, w jakiej poruszamy się mentalnie (pierwotnie: w zakresie kategoryzacji barw);
- (b) przedefiniowanie pojęcia kategorii jako wszystkich punktów widzenia na dany obiekt lub wydarzenie, z czym wiąże się także
- (c) przedefiniowanie pojęcia punktu widzenia: tu rozumie się je jako tzw. „ogład” (*vantage*), tj. złożoną operację kognitywną polegającą na posługiwaniu się dwoma rodzajami mentalnych współrzędnych; są to współrzędne stałe (punkty odniesienia) oraz kluczowy dla procesu kategoryzacji stopień zaangażowania konceptualizatora w postrzeganie i podkreślanie podobieństwa (*similarity* – S) lub różnicy (*difference* – D); wyróżnia się dwa główne typy punktów widzenia lub „ogładów”, *dominujący* i *recesywny*, z których każdy wiązany jest z odrębnym terminem na oznaczenie *tej samej kategorii*;
- (d) określenie typów relacji między ogładem dominującym a recesywnym, zwłaszcza rozpoznanie i próba wyjaśnienia pozornie nielogicznej i arbitralnie powstającej relacji określanej jako *koekstensja* (*coextension*);
- (e) przypisanie tych zachowań plastyczności procesów poznawczych człowieka (ogromna różnorodność kategorii barw w językach świata), przy jednoczesnym uznaniu ich wspólnej bazy kognitywnej;

- (f) traktowanie użytkownika języka/konceptualizatora jako aktywnie działającego podmiotu, podlegającego presji konwencji językowej, lecz nie poddającego się jej całkowicie.

Dzięki tym założeniom i spostrzeżeniom teoria oglądu jest płodną propozycją wzbogacającą nasze rozumienie języka jako procesu poznawczego, wpisującą się w szerszy kierunek badań kognitywistycznych. Czy jednak językoznawstwo kognitywne może skorzystać z kolejnej teorii? W swoich badaniach staram się wykazać, że tak.

Ujmując problem ogólnie, teoria oglądu idzie krok dalej niż teoria prototypów, czy też kategoryzacja prototypowo-schematyzująca w ujęciu Ronalda Langackera. Kategoryzowanie oparte na prototypach – czyli przechodzenie od centrum kategorii ku jej peryferiom w miarę słabnięcia parametru podobieństwa – to według MacLaury'ego tylko jeden z możliwych punktów widzenia na kategorię (oglądów, *vantages*, patrz p. (c) powyżej). Drugim jest dawanie pierwszeństwa i mocniejsze mentalne podkreślanie różnicy: od centrum, przez różnicę, ku podobieństwu. Model prototypowy niezbyt dobrze radzi sobie także z napięciem między stabilnością prototypu a ewolucją opartej na nim kategorii. Mało pomocna jest tu także wyróżniana przez Langackera koncepcja kategoryzacji przez schemat – co najważniejsze, żadna z nich nie wyjaśnia powstawania kategorii koekstensywnych, które jak wiele innych oparte są na dwóch punktach ogniskowych (*foci*), ale zakres wiązany z jednym z nich pokrywa drugi punkt ogniskowy. Wyjściem z tego paradoksu jest wg MacLaury'ego złożone rozumienie kategorii jako kompleksu wszystkich punktów widzenia/oglądów, które z kolei są złożonymi operacjami mentalnymi. W sferze języka, koekstensji w semantyce leksykalnej doszukują się m. in. MacLaury, Almási i Kövecses (1997), Taylor, Mondry i MacLaury (1997), Geeraerts (1997), Taylor (2003), Eu (2009) czy Tribushinina (2010).

W p. D.2.2. poniżej przedstawiam rozwój mojej refleksji nad teorią oglądu, która doprowadziła do wypracowania jej rozszerzonej wersji, przedstawionej w książce *Extended Vantage Theory in Linguistic Application* (Głaz 2012). Model ten to interdyscyplinarne spojrzenie na konkretne dane językowe, użycie przedimków w języku angielskim, które nie tylko poszerza stosowanie TO, lecz ma ambicję stanowić istotne rozwinięcie kognitywistycznych podejść do języka w ogóle. Wkład w rozwój TO uważam za swoje najważniejsze osiągnięcie naukowe – w punktach D.2.2. i D.2.3. wyjaśniam, na czym ten wkład polega.

D.2.2. Rozwój autorskiej refleksji nad teorią oglądu

Problematyką związaną z teorią oglądu i jej językoznawczymi zastosowaniami zacząłem interesować się jeszcze przed uzyskaniem tytułu doktora. Pierwsze próby podjąłem po lekturze kilku prac Roberta MacLaury'ego i nawiązaniu z nim osobistego kontaktu w roku 1999 podczas prowadzonej przez niego sesji tematycznej w ramach 6th *International Cognitive Linguistics Conference* w Sztokholmie. Pierwszą, o ile mi wiadomo, publikacją na temat TO w języku polskim jest artykuł Głaz (2001). Praca ta dotyczy różnych użyczeń angielskiego słowa *earth*, tj. pisowni wielką lub małą literą, z przedimkiem określonym *the* lub bez niego. Artykuł ten stanowi jednocześnie początek serii publikacji poświęconych angielskim przedimkom, aż do wydanej niedawno monografii *Extended Vantage Theory in Linguistic Application* (Głaz 2012). To właśnie ten obszar użycia językowego w kontekście zastosowania teorii oglądu stoi w centrum moich zainteresowań naukowych od ponad dziesięciu lat.

Kolejnym krokiem po artykule z 2001 roku były podejmowane przeze mnie próby zastosowania TO w analizach użycia przedimków w tekstach artystycznych, w których kategoria punktu widzenia i subiektywności oglądu odgrywa szczególnie ważną rolę. W pracach Głaz (2004) i Głaz (2009b) analizuję fragment opowiadania Ernesta Hemingwaya *Rzeka dwóch serc*, w którym – jak twierdzę – ta sama sytuacja postrzegana jest jednocześnie przez dwóch konceptualizatorów: bohatera opowiadania i czytelnika. Z kolei w pracy Głaz (2005), a w dokładniejszy sposób w Głaz (2006a), analizuję fragment książki Doris Lessing *The Good Terrorist*. Analiza ta wymusiła wprowadzenie dwóch głównych innowacji w stosunku do pierwotnej wersji TO. Po pierwsze, zamiast dwóch równoczesnych oglądów kategorii (punktów widzenia na nią), mamy tu do czynienia z następowaniem po sobie większej ich liczby, konkretnie trzech (wg tej koncepcji liczba ta jest ograniczona jedynie długością dyskursu). Po drugie, proponuję nieco inny rodzaj relacji między następującymi po sobie oglądami. W TO ogląd recesywny rozpoczyna się od innej współrzędnej stałej jako drugiego dla danej kategorii punktu ogniskowego (np. zielony + niebieski w ramach barwy „chłodnej”). W mojej propozycji pierwszy ogląd zaczyna się od pewnego schematycznego pojęcia (tu: DOM), a każdy następny na zasadzie łańcuchowej „dziedziczy” powstałą wcześniej konceptualizację. Propozycja ta jest próbą odpowiedzi na pojawiające się w literaturze pytanie o to, co może pełnić funkcję owej prymarnej współrzędnej stałej, punktu ogniskowego kategorii, poza domeną barw (gdzie najczęściej jest to odcień (*hue*), rzadko jasność (*brightness*), teoretycznie także nasycenie (*saturation*)).

Rozwój koncepcji opisu angielskich przedimków i wprowadzane do teorii oglądu modyfikacje przybrały na sile około roku 2007, w trakcie i po zorganizowanej przeze mnie sesji tematycznej poświęconej TO (szerzej na ten temat w p. D.2.4. poniżej). W artykule Głaz (2010c), analizując użycie przedimków w dwóch wersjach tłumaczenia fragmentu prozy Stanisława Lema (ich pierwotnej analizy dokonała Elżbieta Tabakowska (1993)), zaproponowałem określony kierunek modyfikacji TO, zachowując jej ogólne założenia i przesłanki teoretyczne. Propozycja ta rozwinęła się następnie w rozszerzony model TO, przedstawiony w monografii Głaz (2012), w której rozwijam głównie dwa z jej aspektów. Pierwszy z nich to wyróżnianie, w ramach każdego z dwóch typów oglądu, sposobów/modusów (*modes*) konceptualizacji sceny, a drugi to zróżnicowanie roli podobieństwa i różnicy względem parametru siły (*strength*) (więcej w p. D.2.3.).

Jednak rozwój mojej koncepcji opisu przedimków nie następował w izolacji od ogólniejszej refleksji nad TO i możliwościami jej zastosowania. W szeregu publikacji omawiam, poddaję krytyce i proponuję rozwiązania dla pewnych zagadnień teoretycznych, w innych podejmuję próby analiz konkretnych danych.

I tak, w artykule Głaz (2006c) oraz w rozdziale 1 monografii Głaz (2012) omawiam kluczową dla TO kategorię podobieństwa, sytuując ją w szerszym kontekście badań psychologicznych i kognitywistycznych.

W pracy Głaz (2007a) omawiam zagadnienie cielesnych podstaw kategoryzacji (*embodiment*). Myśl ta jest naturalnie obecna w lingwistyce (zwłaszcza kognitywnej) i psychologii od dawna, jednak TO proponuje szczególne jej rozumienie – jako analogię do sposobu, w jaki orientujemy się w czasoprzestrzeni. Dokładniej relację między orientacją czasoprzestrzenną a kategoryzacją omawiam w pracy Głaz (2010b), porządkując luźne myśli i niepublikowane szkice Roberta MacLaury'ego. W końcowej fazie swojego życia MacLaury szczególną wagę przykładał do doprecyzowania ogólnie zarysowanej koncepcji ekwiwalencji (*equivalences*) między orientacją czasoprzestrzenną a kategoryzacją, jednak jego choroba i śmierć sprawiły, że koncepcja ta w dalszym ciągu pozostaje hipotezą i konstruktem myślowym.

W kilku innych pracach dokonuję porównania TO (lub konkretnych analiz przeprowadzonych w ramach tego modelu) z gramatyką kognitywną Langackera (najpełniej w Głaz 2006b i 2009a, również w Głaz 2002 oraz Grace i Głaz 2010), koncepcją przestrzeni mentalnych Fauconniera (Głaz 2004 i 2009b), koncepcją amalgamatów Fauconniera i Turnera (Głaz 2007c i rozdział 6 monografii Głaz 2012), czy też modelu kategorii radialnych Lakoffa (Grace i Głaz 2010). Sam zresztą Robert MacLaury w swojej książce *Color and Cognition in Mesoamerica* (1997/2011) dokonuje własnej analizy jednego z przytaczanych przez Langackera przykładów, niejako dopełniając i rozszerzając myśl tego drugiego. Taka jest też ogólnie relacja TO do gramatyki kognitywnej – są one spójne w ogólnych założeniach, jednak TO zazwyczaj proponuje uściślenie spostrzeżeń, doszukując się występowania procesów poznawczych nierozpoznanych przez Langackera i innych autorów.

Jeżeli chodzi o zakres materiału analizowanego przeze mnie przy użyciu aparatu pojęciowego TO (lub jego rozszerzenia), wyróżnić można następujące obszary: semantyka leksykalna (Głaz 2007a, Głaz i Potapenko 2009, Grace i Głaz 2010), dyskurs (Głaz 2007b, 2009c, 2010a), okoliczniki czasu w tekście literackim (czyli w pewnym sensie połączenie dwóch poprzednich kategorii, Głaz 2007c) oraz aspekt (Głaz 2002). W pracach tych zaproponowałem i przetestowałem różne modyfikacje i adaptacje TO, z których niektóre okazały się później ważne przy formułowaniu zasad rozszerzonej wersji teorii, inne natomiast pozostały propozycjami do ewentualnego rozważenia. Do pierwszej grupy należy uściślenie zaproponowanych przez Roberta MacLaury'ego modusów konceptualizacji: homogenicznego (*non-discriminatory*), analitycznego (*analytic*) i syntetycznego (*synthetic*). Druga kategoria modyfikacji to: wprowadzenie oglądu „subdominującego” (*subdominant*) jako pośredniego między dominującym a recesywnym; rezygnacja ze zmiennych współrzędnych podobieństwa i różnicy na rzecz pojęć kulturowych (np. „mężczyzna”, „nieposkromiony”, „zdobywać”, „ochroniać” w Grace i Głaz 2010, „dzień”, „rok”, „wstecz” itp. w Głaz 2007c); wprowadzenie pojęcia „podoglądu” (*subvantage*) jako pewnej zautomatyzowanej procedury poznawczej wchodzącej w skład szerszego oglądu; łączenie punktów widzenia w kompleksy (*vantage complexes*), składające się ostatecznie na kategorię.

Proponowane przeze mnie modyfikacje TO częściowo wyrastają z propozycji innych autorów. Dennis Preston (1993) opracował ciekawy model dla potrzeb analizy dyskursu konwersacyjnego, który częściowo przejęła i doprecyzowała Małgorzata Fabiszak (2010). Jednak szczególnie ważną dla mnie pracą okazała się propozycja Keitha Allana (2002), dążąca do opisu i wyjaśnienia pewnych użyczeń związanych z kategorią liczby w języku angielskim (*three giraffe/three giraffes, five pieces of case is/are* itp.). Niektóre poczynione przez tego autora spostrzeżenia pozwoliły mi na opracowanie własnej wersji modelu. Keith Allan, związany z australijskim Monash University, miał też wpływ na powstanie Extended Vantage Theory poprzez kontakt osobisty i wspólne przedsięwzięcia (np. współredagowanie specjalnego numeru *Language Sciences* (32 (2), 2010). W haśle encyklopedycznym „Categorizing percepts: Vantage Theory” (Allan 2005) odwołuje się on także w do prowadzonej przeze mnie strony internetowej poświęconej TO (<http://serwisy.umcs.lublin.pl/adam.glaz/vt.html>).

D.2.3. Rozszerzona teoria oglądu (*Extended Vantage Theory*)

W monografii *Extended Vantage Theory in Linguistic Application. The Case of the English Articles* (Głaz 2012) proponuję najpełniejszą dotychczas odpowiedź na wyzwanie rzucone przez Michela Acharda: „Warto zbadać, czy TO można z powodzeniem stosować do opisu danych

językowych" (Achard 1999: 242). Po kilkunastu latach badań i podjęciu szeregu analitycznych prób, moja odpowiedź na to pytanie jest twierdząca, przy czym należy w tym celu wprowadzić do TO pewne modyfikacje i adaptacje. Proponowany przeze mnie model omawiam skrótowo poniżej.

Każdy typ oglądu, dominujący i recesywny, składa się z dwu powiązanych ze sobą poziomów (lub czasami większej ich liczby), na których konceptualizator podkreśla wagę bądź to podobieństwa, bądź różnicy: w oglądzie dominującym jest to układ S-D (*similarity - difference*), w oglądzie recesywnym D-S. Każdy z tych poziomów to pewien sposób/modus konceptualizacji (*mode of conceptualization, viewing mode*): w oglądzie dominującym jest to widzenie sceny jako homogenicznej (poziom 1) bądź, jako rezultat analitycznego potraktowania owego homogenicznego tła, zróżnicowanej (poziom 2). W oglądzie recesywnym jest to postrzeganie sytuacji w sposób radykalnie analityczny (poziom 1) bądź syntetyczno-systemowy (poziom 2). Co więcej, na poszczególnych poziomach konceptualizator może modyfikować siłę (*strength*) z jaką podkreśla podobieństwo lub różnicę – może to być wartość neutralna (*regular-strength*), zmniejszona (*reduced/weakened*) lub zwiększona (*augmented*).

Rozróżnienia te pozwalają na modelowanie użyc przedimków z uwzględnieniem całej ich gamy znaczeniowej. Ujmując rzecz najogólniej, użycia z przedimkiem nieokreślonym *a/an* wiązane są z oglądem dominującym, użycia z przedimkiem określonym *the* z oglądem recesywnym, użycia bez przedimka z homogenicznym modusem konceptualizacji (poziom 1 oglądu dominującego). W ramach każdego z tych procesów kognitywnych dokonują jednak bardziej szczegółowych rozróżnień względem parametru siły działania (*strength*) poszczególnych współrzędnych, S lub D. Pozwala to na odrębne potraktowanie użyc takich jak (to tylko kilka z wielu przykładów):

- *bread* (rzecz. niepoliczalny, neutralna wartość podobieństwa) – *President* (w *run for President*, rzecz. policzalny, zwiększona wartość podobieństwa);
- *Jill is a doctor* (jedną z wielu, zwiększona wartość podobieństwa i zmniejszona różnicy) – *She's just bought a new car* (konkretny, choć nieokreślony samochód, osłabione podobieństwo i wzmocniona różnica) – *I'm looking for a millionaire* (jakiegokolwiek milionera, osłabione podobieństwo i neutralna wartość różnicy);
- *Where did you park the car?* (konkretny i określony samochód, wzmocniona różnica i osłabione podobieństwo) – *play the piano* (rodzaj instrumentu, osłabiona różnica i wzmocnione podobieństwo) – *The sun is shining* (rodzaj ciała niebieskiego i jednocześnie konkretne słońce, regularna wartość różnicy i podobieństwa).

Można w ten sposób rozstrzygać także o znaczeniu użyc wieloznacznych, takich jak *I intend to date a Norwegian* czy *they wanted to see a film*.

Proponuję także wyróżnianie bardziej złożonych procesów poznawczych, takich jak posługiwanie się punktami odniesienia lub mentalna replikacja fragmentu postrzeganej sceny. Ten pierwszy odnajdujemy w użyciach typu *the father of one of my students*, ten drugi w użyciu przedimka określonego *the* z liczbą mnogą (*the parents*). Omawiam i szukam motywacji dla użycia przedimków na poziomie zdania i tekstu, biorę pod uwagę rolę ogólnej wiedzy i oczekiwań użytkowników języka, proponuję wydzielenie jednostek pojęciowych o różnej długości (równych słowu lub większych), porządkuję także użycia pozornie nielogiczne lub nieumotywowane (np. kiedy przedimek określony *the* wprowadza nowy element do dyskursu), a także przypadki szczególne (rzeczowniki kolektywne, nazwy narodowości, użycia typu (*the*)

sandflats – a sandflat, an audience, the police is, musics, a British Isles, a Disunited Nations i inne). W każdym z nich doszukuję się poznawczej motywacji konkretnego użycia językowego, sprzeciwiając się traktowaniu ich jako arbitralnych. Dyskusję sytuuję na tle bogatej tradycji opisu przedimków, omawiając różne podejścia do tego problemu – przeglądowi tych propozycji poświęcony jest odrębny rozdział, którego znaczna część poświęcona jest podejściom do przedimków w językoznawstwie kognitywnym, zwłaszcza w pracach Richarda Epsteina i Ronalda Langackera. Dokonuję wreszcie próby porównania (w oparciu o konkretne przykłady) rozszerzonej TO z niektórymi innymi modelami kognitywistycznymi, takimi jak teoria amalgamatów pojęciowych Gillesa Fauconniera i Marka Turnera.

Na poziomie ogólniejszym, stawiam pytanie o to, co wnosi TO do rozumienia procesów poznawczych człowieka, zwłaszcza procesów kategoryzacyjnych? Oprócz rozpoznania i próby wyjaśnienia zjawiska koekstensji (patrz powyżej), TO modeluje współwystępowanie punktów widzenia (sposobów oglądu postrzeganego obiektu lub sceny) w ramach jednej kategorii. Zwraca także uwagę na aktywną rolę konceptualizatora, który w ramach ograniczających go mechanizmów poznawczych wykazuje zadziwiającą kreatywność – dotyczy to zarówno pojedynczych jednostek, jak i całych społeczności. Prowadzi to nas wreszcie do problemów uniwersalizmu i relatywizmu. MacLaury proponuje takie rozumienie uniwersalizmu (*universalism in a new key*), w którym ludzie jako pewnego rodzaju wspólnota poznawcza konstruuje bardzo różne językowo wyrażane kategorie. Wypracowana przeze mnie rozszerzona wersja TO rozwija te koncepcje, dostarcza nowych argumentów na ich poparcie, wzbogaca i uściśla proponowane przez innych autorów opisy użyc przedimków, nie cofa się przed próbami znalezienia motywacji dla użyc nietypowych, pozornie arbitralnych czy nielogicznych.

Prace koncepcyjne i analityczne w zakresie dostosowania TO do wymogów językoznawczych nie kończą się jednak wraz z publikacją omawianej tu książki – jest to raczej propozycja do zweryfikowania i ulepszenia.

D.2.4. Działalność organizacyjna i promocja teorii oglądu w świecie naukowym

Moja działalność naukowa związana z teorią oglądu ma także wymiar organizacyjno-promocyjny. Wpisuje się ona w pojawiające się od początku istnienia TO próby szerszego jej zastosowania w obszarach zarówno niejęzykowych, jak i językowych. Ta druga, szczególnie dla mnie ważna kategoria zastosowań, obejmuje (oprócz obszarów omówionych powyżej) użycie zaimków wskazujących, semantykę nazw barw w relacji do składni, synonimii konstrukcji gramatycznych, metaforyzację, asymetrię w konceptualizowaniu obiektów, styl i rejestr w dyskursie, morfologię, poczucie tożsamości etnicznej lub narodowej, zmianę językową, uczenie się języka obcego czy też stosowanie różnych konwencji ortograficznych. Wśród badanych języków znalazły się angielski, węgierski, polski, francuski, japoński, rosyjski i arabski.

Poszerzaniu zastosowania TO o nowe obszary służyła zorganizowana przeze mnie w roku 2007 (w ramach *10th International Cognitive Linguistics Conference* w Krakowie) sesja tematyczna, będąca niejako przedłużeniem podobnej sesji zorganizowanej przez Roberta MacLaury'ego w ramach *6th ICLC* w Sztokholmie (rok 1999). Zgromadziła ona kilkunastu badaczy z sześciu krajów (Australia, Białoruś, Polska, Tunezja, USA, Wielka Brytania), a w jej następstwie w 2010 r. ukazał się specjalny numer czasopisma *Language Sciences* [32 (2)], współredagowany przez Keitha Allana i przeze mnie (to drugi tematyczny numer tego czasopisma poświęcony TO, po nr 24 (5-6) z r. 2002, red. Robert MacLaury). Oprócz większości referatów wygłoszonych na konferencji, zawiera on dwa inne teksty, w tym znacząco

rozszerzone i preredagowane studium dotyczące hiszpańskiego pojęcia MACHO (Grace i Głaz 2010), po raz pierwszy przedstawione przez Caroline Grace na konferencji w roku 1989. Krakowska sesja oraz prace nad ww. publikacją miały wymiar zespołowy, integrujący środowisko badaczy związanych z TO, a także pozwoliły na włączenie w ten krąg recenzentów złożonych do druku artykułów.

Wydarzenie to rozwiało powstałe po śmierci Roberta MacLaury'ego w 2004 r. obawy, iż TO zniknie z kręgu zainteresowania językoznawców. Stało się przeciwnie – teoria jest dostrzegana i odnotowywana w encyklopediach tematycznych (Allan 2005), a w roku 2006 ukazał się w pierwszy artykuł Roberta MacLaury'ego w tłumaczeniu na język polski, specjalnie napisany dla tomu, w którym jest zamieszczony (MacLaury 2006 w p. D.1. *Tłumaczenia*). Jako tłumacz tego artykułu otrzymałem od autora prawo do spolszczenia używanej w teorii ogłady terminologii.

E. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH

Moją pozostałą działalność naukową można podzielić na kilka kategorii.

E.1. Od wielu lat współpracuję z językoznawczym środowiskiem polonistycznym UMCS. Początki tej współpracy sięgają roku 1994 i wspólnego wystąpienia konferencyjnego z Dorotą Filar nt. obrazu ręki w języku polskim i angielskim (artykuł został opublikowany w 1996 r., patrz zał. 3.1., p. 3, pozycja 1). Jednak najbardziej znaczącym efektem tej współpracy jest tłumaczenie na język angielski książki Jerzego Bartmińskiego *Aspects of Cognitive Ethnolinguistics*, Equinox, 2009, miękka oprawa 2012 (zał. 3.1., p. 7.1.). Książka doczekała się kilku zagranicznych recenzji, np. w *Review of Cognitive Linguistics*, na portalu *The Linguist List* i w moskiewskim *Westniku Moskowskiego Uniwersytetu*. Jest to pierwsza książkowa publikacja tego autora w języku angielskim, jak również pierwsza w tym języku książkowa pozycja poświęcona lubelskiej etnolingwistyce. Jej ukazanie się przyjęto z dużym zainteresowaniem, ponieważ o ile lubelska szkoła etnolingwistyczna jest znana i uznana w środowisku sławistycznym (wymienia się ją obok zespołów badawczych działających w Moskwie i Pradze), to dotychczas była słabo rozpoznawana poza słowiańszczyzną. Pokłosiem tej publikacji była zorganizowana w 2011 roku w Lublinie, przy moim współudziale, międzynarodowa konferencja pt. *The Linguistic Worldview or Linguistic Views of Worlds? – Językowy obraz świata czy językowe obrazy światów?* Jej uczestników, pochodzących z kilku ośrodków krajowych, a także z zagranicy (Francja, Wielka Brytania, Australia, USA), poproszono o krytyczną refleksję nad programem rekonstrukcji językowego obrazu świata w rozumieniu Bartmińskiego, czy też przedstawienie własnych badań inspirowanych lub zbieżnych z tym podejściem. Obecnie trwają prace nad mającym ukazać się za granicą anglojęzycznym tomem (Głaz, Danaher i Łozowski w przygotowaniu; zob. zał. 3.1., p. 6, pozycja 8) zbierającym niektóre referaty z tej konferencji oraz inne teksty, przygotowane specjalnie w tym celu.

Jestem także autorem tłumaczeń kilku tekstów opublikowanych w wydawanym przez UMCS, a redagowanym przez Jerzego Bartmińskiego czasopiśmie *Etnolingwistyka. Problemy języka i kultury*, w tym artykułu Ronalda Langackera „Semantyka językoznawcza” (zał. 3.1., p. 8.2, pozycja 2). Zostałem włączony do kolegium redakcyjnego 24. tomu tego pisma. Opublikowałem w nim kilka recenzji publikacji anglojęzycznych (zał. 3.1., p. 4, pozycje 2, 16, 18,

20), w tym dwóch książek Jamesa Underhilla (*Humboldt, Worldview and Language* 2006, *Creating Worldviews* 2011), ważnych z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze, książki te sytuują lubelską etnolingwistykę w szerszym kontekście badań nad językiem i kulturą, głównie w odniesieniu do prac autorów spoza kręgu słowiańskiego: Wilhelma von Humboldta, innych badaczy niemieckich, a także językoznawców amerykańskich i francuskich. Po drugie, proponują ciekawe i cenne dla polskich etnolingwistów rozróżnienia różnych aspektów pojęcia „obrazu świata”.

Regularnie tłumaczę streszczenia ukazujących się w *Etnolingwistyce* artykułów na język angielski. Tłumaczyłem również streszczenia do kilku tomów wydawanej w Lublinie tzw. „czerwonej serii” (zał. 3.1., p. 7.4, pozycja 2); zamieściłem też w tych tomach kilka tekstów, których jestem autorem lub współautorem (zał. 3.1., p. 3, pozycje 1, 3, 4, 9, 14). Mam na swoim koncie tłumaczenia artykułów autorów lubelskich na język angielski (zał. 3.1., p. 7.2.).

Jestem wreszcie głównym tłumaczem książki Anny Wierzbickiej *Semantyka. Jednostki elementarne i uniwersalne* (UMCS, 2006; oryg. *Semantics. Primes and Universals*, Oxford University Press, 1996, zał. 3.1., p. 8.1.). Była to przez pewien czas bodajże jedyna książkowa pozycja tej niezwykle cenionej w Polsce autorki napisana po angielsku i spolszczona dla potrzeb polskiego czytelnika. Lingwistyka lubelska wyraźnie podkreśla swoje inspiracje koncepcjami Anny Wierzbickiej, stąd książka używana jest regularnie w dydaktyce i przywoływana w pracach naukowych.

Podsumowując ten poniekąd poboczny, ale dla mnie bardzo ważny zakres mojej pracy naukowo-tłumaczeniowej, mogę stwierdzić, iż stałem się „łącznikiem” między lubelską etnolingwistyką (czy szerzej: językoznawczym środowiskiem polonistycznym UMCS) a kognitywną i kulturową lingwistyką anglojęzyczną. Opisana wyżej działalność recenzencko-tłumaczeniowa wniosła też pewien wkład w rozwój koncepcji językowego obrazu świata, a to poprzez przybliżanie środowisku polonistycznemu relewantnej literatury anglojęzycznej, a także weryfikowanie proponowanych w Lublinie rozwiązań z punktu widzenia anglisty i kognitywisty.

E.2. Rolę przybliżania polskiemu czytelnikowi anglojęzycznych koncepcji językoznawczych pełnią też moje przekłady prac Ronalda Langackera. Oprócz wymienionego wyżej artykułu w *Etnolingwistyce*, brałem udział w trzech tego rodzaju przedsięwzięciach, tłumacząc na język polski rozdziały książek tego autora (*Wykłady z gramatyki kognitywnej* 1995 i 2005, Wydawnictwo UMCS; *Gramatyka kognitywna. Wprowadzenie*, 2009, Universitas; patrz zał. 3.1., p. 8.2., pozycje 1, 3, 4). Dwie pierwsze z nich to publikacje oryginalne, będące pokłosiem wykładów wygłoszonych przez prof. Langackera w Polsce w latach 1993 i 2001.

Pozostałe tłumaczenia językoznawcze wymieniam w zał. 3.1., p. 7 i 8.

E.3. Od około dziesięciu lat utrzymuję też kontakty naukowe z anglistami z trzech ośrodków na Ukrainie: są to uniwersytety w Łucku, Lwowie i Niżynie. Ich efektem były moje wizyty tamże, połączone z wygłaszaniem wykładów (zał. 4.1., p. 2, pozycje 2-4), czy też wizyty i wykłady ukraińskich lingwistów (Ludmiły Bulatetskiej, Vasyła Starko) w UMCS. Dużym zainteresowaniem wśród tamtejszego środowiska naukowego (również na poziomie doktoranckim) cieszyły się współorganizowane przeze mnie konferencje *New Insights into Semantics and Lexicography* (2005) i *What's in a Text?* (2010) (zał. 4.1., p. 3). Wspólnie z Serhiyem Potapenko z Uniwersytetu im. Mikołaja Gogola w Niżynie wystąpiliśmy na czterech konferencjach naukowych (zał. 4.1., p. 1, pozycje 19, 22, 15, 27) i opublikowaliśmy w języku

angielskim i rosyjskim sześć artykułów (zał. 3.1., p. 3, pozycje 27-32). Prace te ukazały się w Rosji i na Ukrainie, a ponieważ część z nich dotyczy zagadnień związanych z teorią oglądu (patrz wyżej), można mieć nadzieję na wypromowanie tego modelu również na wschodzie Europy. Co więcej, ze strony uczelni w Niżynie i Lwowie padły oferty konkretnej współpracy w tym zakresie (np. wygłoszenie cyklu wykładów na temat TO).

Współpraca z kolegami i koleżankami z Ukrainy zaowocowała też nawiązaniem kontaktów między kołami naukowymi studentów Lingwistyki Stosowanej UMCS i Uniwersytetu im. Łesii Ukrainki w Łucku. Kontakty te trwały kilka lat i przyniosły wymierny efekt w postaci wspólnych przedsięwzięć naukowych.

E.4. Część moich publikacji dotyczy zastosowania gramatyki kognitywnej Ronalda Langackera do analizy tekstu literackiego, konkretnie koncepcji czasu w książce Martina Amisa *Time's Arrow* (zał. 3.1., p. 2, pozycja 1 (cytowana dwa razy w czasopismach recenzowanych); p. 3, pozycje 12, 15).

E.5. Innym pobocznym obecnie wątkiem mojej działalności, którym w przyszłości chciałbym się zająć dokładniej, jest badanie koncepcji języka i komunikacji w literaturze science fiction. Wiele powieści i opowiadań fantastyczno-naukowych wykorzystuje motyw spotkania z Obcymi, kontaktów między cywilizacjami, czy też światów, których mieszkańcy posługują się egzotycznymi – z ziemskiego punktu widzenia – systemami komunikacji. Koncepcje te oparte są na takim czy innym rozumieniu natury komunikacji, języka i znaczenia – są to niejednokrotnie koncepcje dosyć naiwne, innym razem niezwykle oryginalne i dojrzałe, często wykorzystujące odkrycia językoznawstwa. Przystudiowanie tych założeń i powstałych na ich bazie modeli języka może stać się okazją do niezwykle głębokiej refleksji lingwistycznej, tym ciekawszej, iż nieskrępowanej ograniczeniami ludzkiego języka naturalnego. Krokiem w tym kierunku było wystąpienie na konferencji *Science Fiction Research Association* w Lublinie w 2011 r. (zał. 4.1., p. 1, pozycja 30), a także złożenie do druku w czasopiśmie *Science Fiction Studies* artykułu dotyczącego powieści Petera Watts *Blindsight* i Stanisława Lema *Głos Pana* (zał. 3.1., p. 6, pozycja 5).

E.6. Moje zainteresowanie semantyką leksykalną (rozprawa doktorska, książka z 2002 roku i inne publikacje z tego zakresu – patrz zał. 3.1., p. 1, pozycja 1 i p. 3, pozycje 1-10, 13, 17, 20, 27-32) przybrało w pewnym okresie (1995-1997) formę współpracy z Wydawnictwem Naukowym PWN. Byłem w tym czasie członkiem zespołu przygotowującego, we współpracy z Oxford University Press, *Wielki Słownik Angielsko-Polski* (2002). Dla potrzeb tego słownika przetłumaczyłem część haseł z udostępnionej przez OUP bazy danych oraz dokonałem redakcji innej partii haseł (zał. 3.1, p. 8.3.).

E.7. Niejako poza głównym nurtem działalności naukowej i związanej z nią aktywności translatorskiej znajduje się moja współpraca z czasopismem *Personalism* (www.personalism.pl/biannual/), dla którego przełożyłem na język angielski dziewięć artykułów o tematyce filozoficzno-teologicznej autorstwa Karola Wojtyły, Stefana Wyszyńskiego, Bogumiła Gacki, Wojciecha Kaczmarska i Czesława Bartnika (patrz zał. 3.1., p. 9.1.).

Pozostałe publikacje, wystąpienia konferencyjne, wygłoszone wykłady gościnne, zorganizowane konferencje, inną działalność naukową i osiągnięcia dydaktyczne przedstawiam w załącznikach 3.1. i 4.1.

F. WYKAZ PRZYWOŁYWANYCH PRAC INNYCH AUTORÓW

- Achard, Michel. 1999. Review of John R. Taylor and Robert E. MacLaury, eds., *Language and the Cognitive Construal of the World*, Berlin and New York: Mouton, 1995. *International Journal of American Linguistics* 65 (2): 240-242.
- Allan, Keith. 2002. Vantage theory, VT2, and number. *Language Sciences* 24 (5-6): 679-703.
- Allan, Keith. 2005. Categorizing percepts: Vantage Theory. [w:] *Encyclopedia of Language and Linguistics*, red. Keith Brown, wyd. 2, 252-253. Elsevier.
- Eu, Jinseung. 2009. Category invasion and Web data. *Language Sciences* 31 (4): 447-476.
- Fabiszak, Małgorzata. 2010. An application of MacLaury's Vantage Theory to abstract categories: Identity and the process of categorization. *Language Sciences* 32 (2): 276-290.
- Geeraerts, Dirk. 1997. *Diachronic Prototype Semantics. A Contribution to Historical Lexicology*. Oxford: Clarendon Press.
- MacLaury, Robert E. 1997/2011. *Color and Cognition in Mesoamerica. Constructing Categories as Vantages*. Austin: Texas University Press.
- MacLaury, Robert E., Judit Almási i Zoltán Kövecses. 1997. Hungarian *piros* and *vörös*. Color from point of view. *Semiotica* 114 (1-2): 67-81.
- Preston, Dennis. 1993. The uses of folk linguistics. *International Journal of Applied Linguistics* 3 (2): 159-259.
- Tabakowska, Elżbieta. 1993. Articles in translation: an exercise in cognitive linguistics. [w:] Richard A. Geiger i Brygida Rudzka-Ostyn (red.) *Conceptualizations and Mental Processing in Language*. Berlin: Mouton de Gruyter. 785-800.
- Taylor, John R. 2003. Near-synonyms as co-extensive categories: *high* and *tall* revisited. *Language Sciences* 25 (3): 263-284.
- Taylor, John R., Henrietta Mondry i Robert E. MacLaury. 1997. A cognitive ceiling of eleven basic color terms. Appendix IV do książki Roberta MacLaury'ego *Color and Cognition in Mesoamerica*. 419-429. Austin: University of Texas Press.
- Tribushinina, Elena. 2010. Vantages on scales: A study of Russian dimensional adjectives. *Language Sciences* 32 (2): 241-258.
- Underhill, James. 2006. *Humboldt, Worldview and Language*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Underhill, James. 2011. *Creating Worldviews. Metaphor, Ideology and Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lublin, 22 listopada 2012 r.

